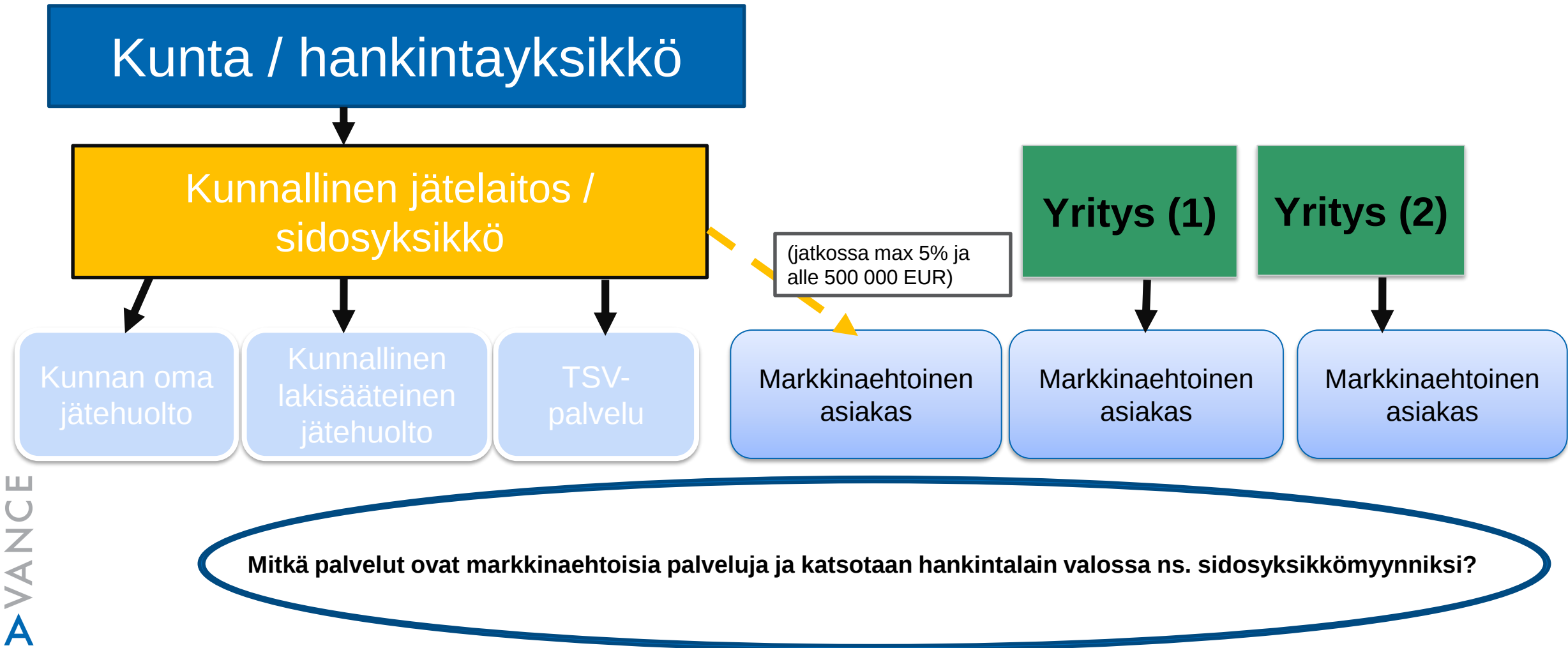

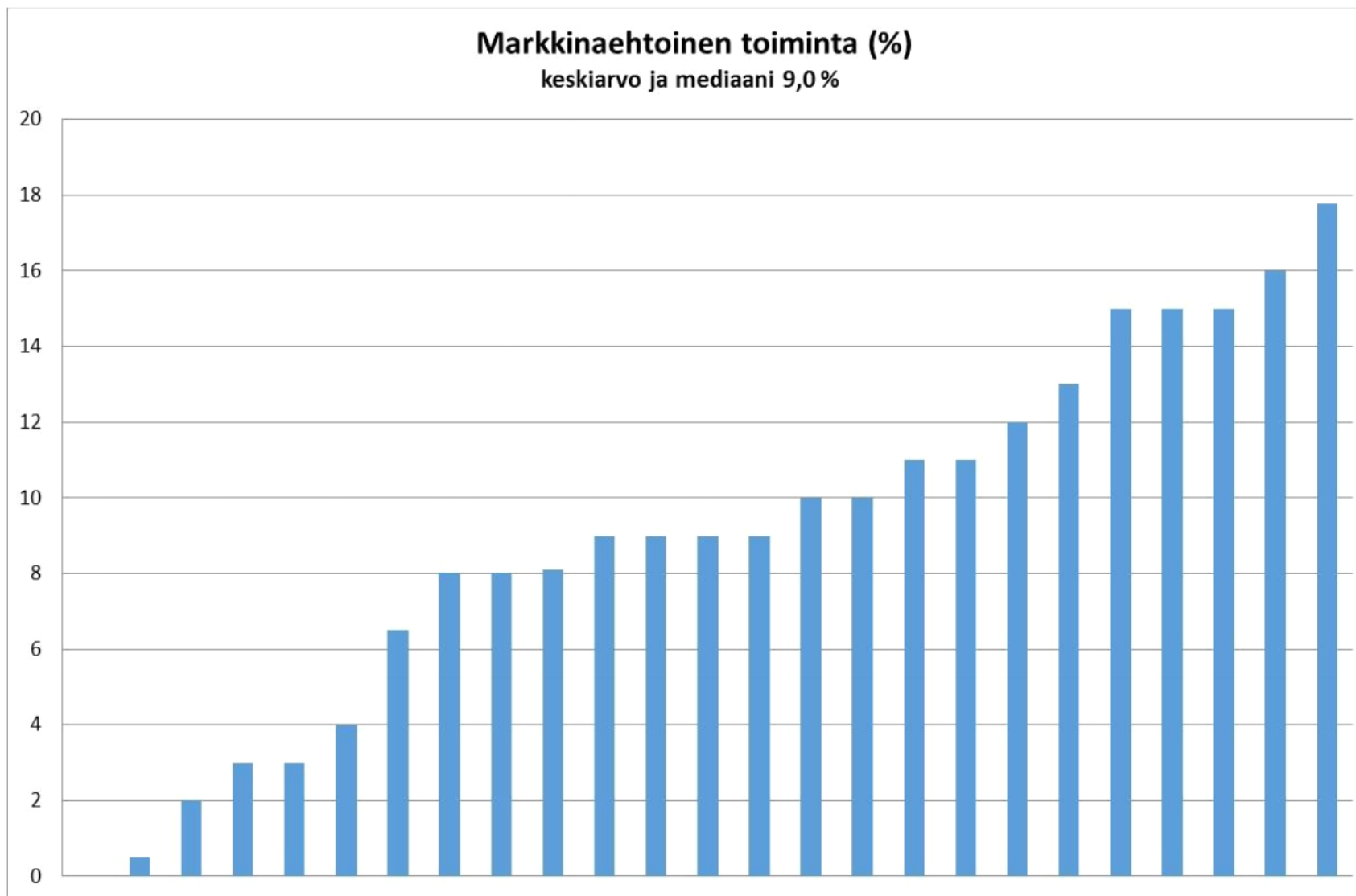
Selvitys jäte- ja hankintalainsäädännön kehittämistarpeista

Eduskunnan talousvaliokunta
Mikko Alkio, asianajaja
26.10.2016

Sidosyksikkö ja ulosmyynnin rajanveto

Jätelaitosten markkinaehtoinen toiminta

Jätelaitosten liikevaihto

Jätelaitos (osakeyhtiöt)	Tiedot 2015 liikevaihdosta
	liikevaihto yhteensä (€)
Kymenlaakson Jäte Oy	15 137 325
Ylä-Savon Jätehuolto Oy	2 800 000
Mustankorkea Oy	11 219 000
Lakeuden Etappi Oy	23 376 000
Sammakkokangas Oy	2 900 000
Puhas Oy	8 852 434
Metsäsairila Oy	5 833 074
Etelä-karjalan Jätehuolto Oy	11 577 782
Päijät-Hämeen Jätehuolto Oy	14 400 000
Itä-Uudenmaan Jätehuolto Oy	11 214 749
Rosk'n Roll Oy Ab	15 033 319
Kiertokapula Oy	21 054 189
Oulun Jätehuolto Oy	17 192 052
Pirkanmaan Jätehuolto Oy	45 423 638
Jätekukko Oy	19 694 000
Vestia Oy	9 875 447
Lounais-Suomen Jätehuolto Oy	21 880 100
Ab Stormossen Oy	13 624 707
Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy	2 644 413
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy	7 904 199
Napapiirin Residuum Oy	5 726 460
Ab Ekorosk Oy	7 796 841

Jätelaki ja kuntien toissijainen vastuu

Jätelain 32 §

Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto

Kunnan on järjestettävä seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto:

- 1) vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien sako- ja umpikaivoliete;
- 2) sosiaali- ja terveystoiminnassa ja koulutustoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte;
- 3) valtion, kuntien, seurakuntien ja muiden julkisoikeudellisten yhteisöjen sekä julkisoikeudellisten yhdistysten hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä muu kuin 2 kohdassa tarkoitettu yhdyskuntajäte;
- 4) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1—3 kohdassa tarkoitettujen jätteen kanssa;
- 5) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1—4 kohdassa tarkoitettujen jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

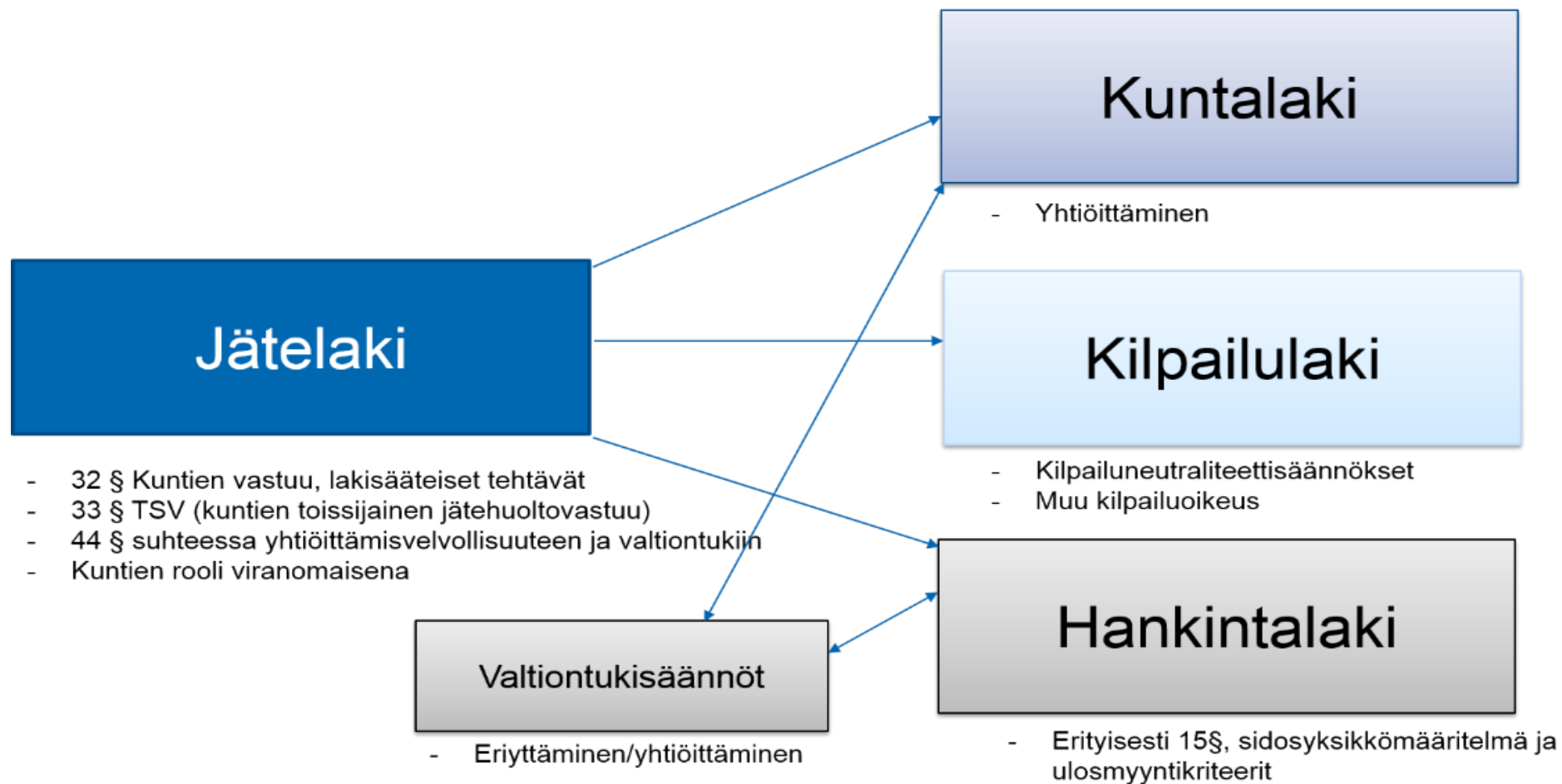
Kunnan on lisäksi järjestettävä asumisessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely. Maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely kuuluu kunnan vastuulle, jollei kysymys ole kohtuuttomasta määrästä jätettä.

Jätelain 33 §

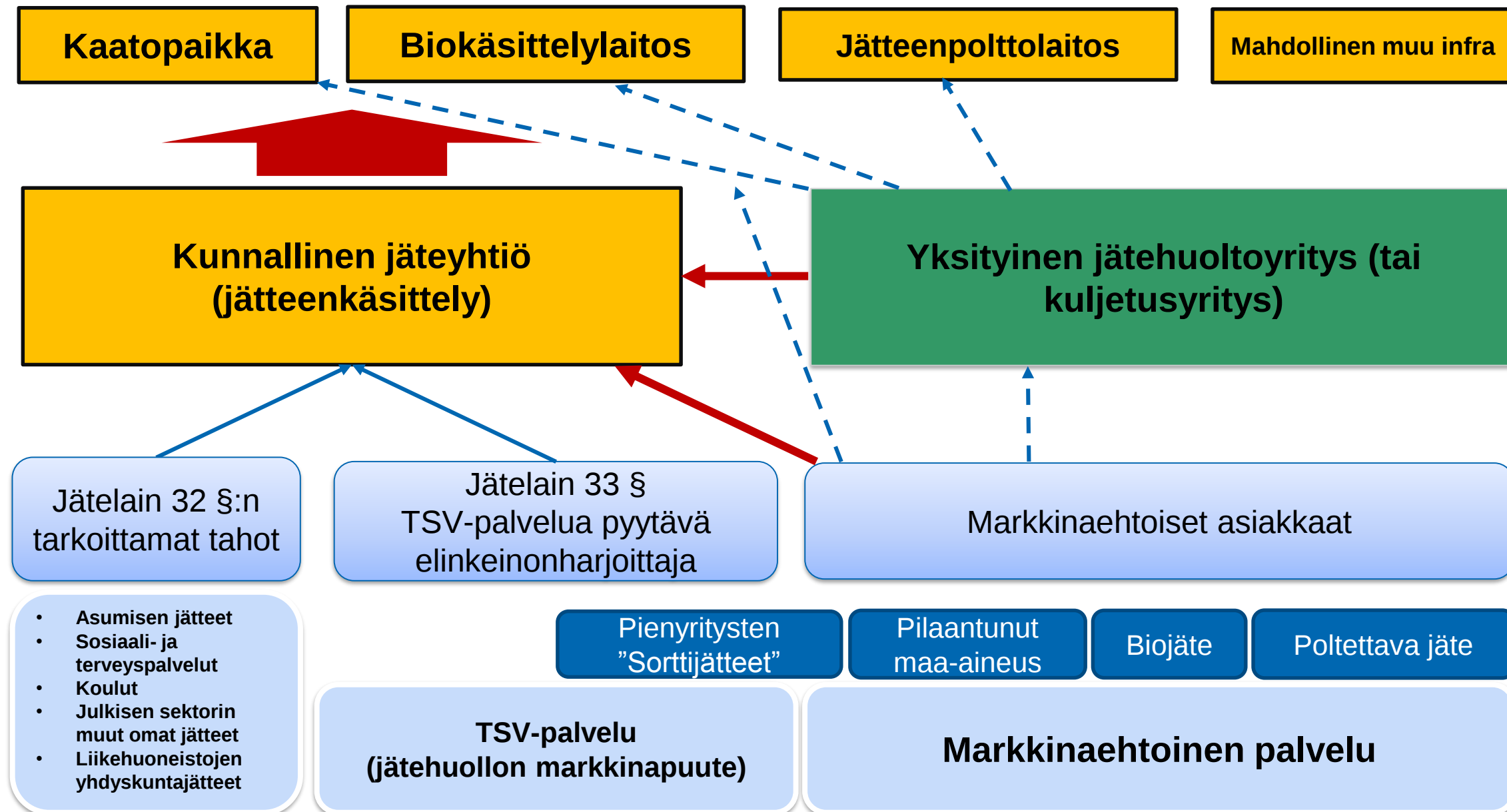
Kunnan velvollisuus järjestää jätehuolto toissijaisesti

Kunnan on järjestettävä muun kuin 32 §:ssä tarkoitetun jätteen jätehuolto, ***jos jätteen haltija tätä muun palvelutarjonnan puutteen vuoksi pyytää ja jäte laadultaan ja määrältään soveltuu kuljetettavaksi tai käsiteltäväksi kunnan jätehuoltojärjestelmässä.*** Jos kysymyksessä on jatkuvasti ja säännöllisesti tarvittava jätehuoltopalvelu, kunnan on tehtävä jätteen haltijan kanssa sopimus, jonka kesto on enintään kolme vuotta kerrallaan.

Keskeinen muu lainsäädäntökonteksti

Kunta viranomaisena

Johtopäätös

Jätehuoltohuollon ja jätehuoltomarkkinoiden (yhteen)toimivuus pitäisi ratkaista ensisijaisesti avaamalla jätehuoltoon keskeisesti liittyvää julkista infrastruktuuria, ei vaikeasti ennakoitavalla muutoksella hankintalain sidosyksikkösääntelyyn. Sidosyksikkösääntelyn osalta tulisi edetä askeleittain ottaen huomioon oikeusvarmuus ja tukien markkinan tasapainoista kehitystä.

Alustava toimenpidesuositukset: Hankintalainsäädäntö

1. *Oikeusvarmuuden näkökulmasta jätehuollon hankintoja koskevat muutokset olisi ensisijaisesti selkeintä sisällyttää hankintalakiin. Mikäli tämä ei ole mahdollista, ehdotettuun hankintalakiin sisällytetään viittaus uuteen jätelain pykälään, johon sisällytetään tarvittavat muutokset.*
2. *Jätehuollon osalta lisätään erilliset siirtymäajat koskien muihin kuin sidosyksikköön määräysvaltaa käyttäviin tahoihin kohdistuvan liikevaihdon laskemista. Lisäksi lainsäädäntöön lisätään uusi sidosyksikön määritelmä, jota sovelletaan jätelailla säännellyn toiminnan yhteydessä.*
 - a) *Hankintalain tavoittelemaan 5 prosentin ulosmyyntirajaan siirrytään kolmessa vaiheessa vuoden 2021 alusta alkaen. Ulosmyyntiraja on 31.12.2017 asti 20 prosenttia, jonka jälkeen se laskee ensin 15 prosenttiin 1.1.2018 alkaen, 10 prosenttiin 1.1.2019 alkaen ja lopulta 5 prosenttiin 1.1.2021 alkaen.*
 - b) *Jätehuollon osalta sidosyksikön määritelmässä ei aseteta pysyvästi kiinteää euromääräistä ylärajaa sille, kuinka paljon sidosyksiköllä saa olla myyntiä muille kuin siihen määräysvaltaa käyttäville tahoille.*
 - c) *Sidosyksikkömääritelmässä huomioidaan hankintadirektiivin 12 artikla, jonka mukaan muiden tahojen kanssa harjoitettuna liiketoimintana ei pidetä yksikön sellaista liiketoimintaa, joka syntyy yksikön suorittaessa lakisääteisiä tehtäviä, jotka se on vastaanottanut yksikköön määräysvaltaa käyttävältä hankintayksiköltä tai muilta kyseisen hankintayksikön määräysvallan alaisilta oikeushenkilöiltä.*
 - d) *Liikevaihtoa laskettaessa otetaan huomioon kolmen vuoden edellinen liikevaihto taannehtivasti vasta siirtymäajan päätyttyä. Hankintayksikkö voi arvioida ulosmyynnin vuoteen 2023 asti edellisen vuoden liikevaihdon perusteella.*

Alustavat toimenpidesuosituksset: Muu lainsäädäntö

3. *Jätealalle ei perusteta muusta kilpailu- ja hankintalainsäädännöstä erillistä kilpailuneutraliteettivalvontaa. Jätelakiin sisällytetään viittaus Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimivaltaan valvoa jätelain sisältämän sidosyksikkömääritelmän edellytysten täyttymistä ja toisaalta kilpailuneutraliteetin toteutumista.*
4. *Jätelain 33 §:ää selvennetään siten, että lainkohdasta ilmenee nykyistä selvemmin myös muiden kuin jätteen tuottajien oikeus pyytää kunnalta lainkohdassa tarkoitettua TSV-palvelua. Lisäksi pykälässä todetaan nimenomaisesti, että markkinapuute voi koskea niin jätteenkeräystä, jätteenkäsittelyä kuin niihin liittyviä infrastruktuuripalveluita. Jätelain esitöissä täsmennetään niitä periaatteita, joita kunnallisten toimijoiden on markkinapuutteen todentamiseksi noudatettava.*
5. *Jätelain 44 §:ää muutetaan siten, että kuntia ja kunnallisia jäteyhtiötä velvoitetaan vuosittain erittelemään kirjanpidossaan markkinaehtoisen toiminnan lisäksi myös tarjoamansa TSV-palvelu.*
6. *Jätelakiin sisällytetään uusi XX a §, jonka nojalla jätteenpoltto- ja biokäsittelypalvelut on eriytettävä muista jätteenkäsittelytoiminnoista 31.12.2018 mennessä (itsenäinen yhtiö). Lisäksi kunta tai kunnan omistama yhtiö velvoitetaan tarjoamaan jätteen käsittelyyn liittyviä infrastruktuuripalveluita jätteen haltijoille, mukaan lukien kuljetus- ja jäteyrityksille. Lakiesityksen esitöissä määritellään infrastruktuuripalvelut sekä se, millä tavalla kunnan tulee huolehtia infrastruktuurin avaamisesta.*
7. *Tehdään jätelakiin tarvittavat määritelmiä koskevat selvennykset sekä muutetaan laki muutoin vastaamaan edellä kuvattua systematiikkaa.*
8. *Selvitetään mahdollisuus luoda markkinapaikka, joka edistäisi logistisia ketjuja jätehuollossa. Markkinapaikka vahvistaisi jätehuoltomarkkinoiden toimivuutta ja helpottaisi markkinapuutteen arviointia.*
9. *Jätelain muutokset valmistellaan nopeassa aikataulussa viimeistään vuoden 2017 alussa.*

Lopullinen esitys jätehuollon ulosmyyntisäännökseksi ja infrastruktuurin eriyttämiseksi

- *Ulosmyyntiraja on 31.12.2017 asti 15 prosenttia, jonka jälkeen raja laskee 10 prosenttiin.*
- *Jätehuollon infrastruktuuri on eriytettävä/avattava (kohta 6) jätteenkäsittelytoiminnoista 31.12.2017 mennessä.*
- *Mikäli infrastruktuurin eriyttäminen toteutetaan, 10 prosentin rajaa voidaan pitää pysyvästi toimivana ulosmyyntirajana jätehuollossa.*